

ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ, ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА FINANCIAL POTENTIAL AS BASIS OF FORMING COMPANY PROFITS

УДК 330.1

Громова А.Є.

асистент кафедри фінансів
Вінницький
торговельно-економічний інститут
Київського національного
торговельно-економічного університету

У статті розглянуто та обґрунтовано теоретичні основи сутності фінансового потенціалу підприємства. Визначено його вплив на формування прибутку підприємства. Запропоновано методику визначення рівня фінансового потенціалу підприємства та шляхи управління ним.

Ключові слова: фінансовий потенціал, фінансові ресурси, формування потенціалу підприємства, управління фінансовим потенціалом.

В статье рассмотрены и обоснованы теоретические основы сущности финансового потенциала предприятия. Определены его влияние на формирование прибыли предпри-

ятия. Предложена методика определения уровня финансового потенциала предприятия и пути управления им.

Ключевые слова: финансовый потенциал, финансовые ресурсы, формирование потенциала предприятия, управления финансовым потенциалом.

In the article discusses the theoretical basis and reasonable nature of the financial potential of the company. Its influence on the formation of profits. The method of determining the level of the financial potential of the company and how management.

Key words: financial potential, financial resources, potential building enterprise, management of financial potential.

Постановка проблеми. Фінансовий потенціал є одним із основних факторів, який визначає діяльність підприємства, її ефективність, масштаби та прибуток. Чим вищим він є, тим більш конкурентоспроможним та інвестиційно привабливим є підприємство. У зв'язку з цим, однією з базових характеристик економіки підприємства в сучасних умовах, є їх фінансовий потенціал. Він, як основа формування прибутку підприємства може використовуватись для фінансування всіх напрямків економічної діяльності підприємства. Тому в умовах обмеженості доступу до багатьох джерел фінансування та нестачі фінансових ресурсів, які існують на вітчизняних підприємствах, актуальними на даний час є питання дослідження фінансових ресурсів, як складових фінансового потенціалу, та джерел його формування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Поняття та специфіку фінансового потенціалу підприємства в своїх працях розглядали такі вчені-економісти як: І. Бритченко, О. Коренков, Ю. Ряснянський, І. Отенко, Л. Хом'яков, І. Должанський, В. Ковальова, В. Бикова, О. Белова та багато інших. Однак, високо оцінюючи їх внесок у вирішення різних теоретичних і практичних питань у сфері фінансового потенціалу підприємств, слід зазначити, що багато проблем на сьогодні залишаються дискусійними й недостатньо вивченими, що не дозволяє ефективно здійснювати управління фінансовим потенціалом підприємств.

Постановка завдання. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування сутності фінансового потенціалу підприємства та його складових в ресурсному та результативному аспектах, визначення основних шляхів забезпечення ефективного управління фінансовим потенціалом.

Виклад основного матеріалу. Фінансовий потенціал підприємства визначаємо як його здат-

ність до раціонального та ефективного використання фінансових ресурсів, що перебувають у його розпорядженні, а також можливості до нарощення, у разі необхідності, обсягів цих ресурсів. Проводити оцінювання фінансового потенціалу підприємства важливо як для внутрішніх, так і зовнішніх користувачів інформації. За умов оптимального використання фінансового потенціалу підприємство збільшує свою ринкову вартість та прибуток загалом, що є сигналом для потенційних інвесторів, кредиторів, акціонерів, державних структур та інших зовнішніх суб'єктів оцінювання щодо доцільності інвестування коштів у досліджуване підприємство та його платоспроможності.

Підтвердженням важливості розгляду фінансового потенціалу на рівні підприємств є численні роботи науковців. Дослідження яких стосовно сутності «фінансового потенціалу підприємства» дозволили систематизувати за наступними напрямками (табл. 1) [1, с. 27-45]:

Подана в табл. 1 інформація, свідчить, що в науці присутнє досить широке коло тверджень про фінансовий потенціал підприємств. Загалом переважає так званий ресурсний підхід до розуміння фінансового потенціалу. Менш розповсюдженим підходом є ототожнення фінансового потенціалу підприємства із показниками надійності його фінансового стану – ліквідності, фінансової стійкості, платоспроможності.

Розглянувши визначення фінансового потенціалу, можемо зробити висновок, що фінансовий потенціал являє собою сукупність фінансових ресурсів, за допомогою ефективного та раціонального використання яких підприємство здатне отримати прибуток та досягти поставленої мети своєї діяльності, а також отримати максимально можливий фінансовий результат, за рахунок використання наявних власних ресурсів і залучення додаткових

коштів на найбільш вигідних для підприємства умовах. На нашу думку, існує прямопропорційна залежність між прибутковістю діяльності підприємства і його фінансовим потенціалом. Також, формування фінансового потенціалу підприємства безпосередньо залежить від системи управління ним. Оцінювання існуючого фінансового потенціалу підприємства має ґрунтуватися на аналізованні показників його ділової активності, рентабельності, ліквідності, фінансової стійкості, майнового стану та платоспроможності тощо [2, с. 125].

Використання вищенаведених показників оцінювання, дає змогу розподілити підприємства за рівнем якості управління фінансовим потенціалом (табл. 2) [3, с. 82-89].

Охарактеризовуючи фінансовий потенціал, важливим є розгляд його у динаміці, оскільки основним чинником його дестабілізації є саме зовнішнє середовище функціонування підприємства. Варто

зазначити, що рівень фінансового потенціалу залежить від наявності власних фінансових ресурсів та умов доступу до фінансових ресурсів, що можуть бути залучені підприємством із зовнішнього середовища. Слід відзначити, що необхідно розрізняти короткостроковий та довгостроковий фінансовий потенціал, оскільки періоди його існування відрізняються, що пояснюється виникненням у довгостроковому періоді більшої кількості факторів впливу і ризику, які мають тенденцію до негативних впливів на рівень фінансового потенціалу у довгостроковому періоді. Враховуючи те, що фінансовий потенціал має розглядатись як категорія поточного періоду, так і майбутнього, то складовими фінансового потенціалу підприємства є елементи представлені на рисунку 1 [5, с. 121-127].

В сучасній літературі поняття «фінансовий потенціал розвитку» – це сукупність наявних ресурсів, можливостей системи щодо їхнього

Таблиця 1

Систематизація визначень поняття фінансовий потенціал підприємства

Автор	Визначення
Ресурсний підхід	
Ільїна К.М.	Сукупність можливостей підприємства, які визначаються наявністю і організацією використання фінансових ресурсів.
Толстих Н.П.	Забезпеченість фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільність їх розміщення та ефективність використання.
Кунцевич О.В.	Здатність до оптимізації фінансової системи із залучення та використання фінансових ресурсів.
Давиденко І.О.	Обсяг власних, позичених та залучених фінансових ресурсів підприємства, якими воно може розпоряджатися для здійснення поточних та перспективних витрат.
Брегін М.М.	Фінансовий потенціал включає окремі складові фінансових ресурсів підприємства, а саме – статутний, додатковий і резервний капітали, цільове фінансування, фонди накопичення, оборотні активи тощо.
Результативний підхід	
Паєнко А.П.	Фінансовий потенціал – це сукупність фінансових ресурсів, спрямованих на реалізацію і нарощування економічного потенціалу з метою максимізації прибутку.
Бикова О.М.	Фінансовий потенціал – сукупність фінансових ресурсів, що беруть участь у виробничо-господарській діяльності; він характеризується можливістю їх залучення для фінансування майбутньої діяльності і певних стратегічних напрямів розвитку підприємства.
Стецюк В.М.	Фінансовий потенціал – сукупність фінансових ресурсів, з приводу яких на підприємстві виникають відповідні організаційно-економічні відносини, які в кінцевому рахунку спрямовані на забезпечення його високоефективного та прибуткового функціонування.
Ковальов А.П.	Фінансовий потенціал створює фундамент для трансформації наявного у підприємства ресурсного потенціалу в конкретні результати господарської діяльності підприємства.

Таблиця 2

Розподіл підприємств відповідно до їх фінансового потенціалу

Рівень використання фінансового потенціалу підприємства	Характеристика показників діяльності підприємства
Високий	Високі показники рентабельності, фінансовий стан стійкий, існують можливості залучення додаткового капіталу, ділова репутація знаходиться на високому рівні.
Середній	Підприємство отримує прибуток, однак результати його господарської діяльності тісно корелюють із динамікою внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування.
Низький	Підприємство фінансово нестабільне, існують загрози його платоспроможності, ділова репутація є незадовільною.

Рис. 1. Складові фінансового потенціалу підприємства

залучення та ефективного управління для досягнення тактичних цілей і стратегічної мети підприємства – максимізація вартості підприємства в довгостроковому періоді [4, с. 113].

Фінансовий потенціал стійкості та забезпеченості характеризують можливість проведення та результати поточної діяльності підприємства, тоді як фінансовий потенціал розвитку передбачає саме можливість подальшого розвитку. Показники й індикатори фінансової стійкості, характеризуючи результат поточного, інвестиційного та фінансового розвитку підприємства, є важливим інформаційним полем для інвесторів та кредиторів щодо здатності виконувати свої зобов'язання. Формування фінансової рівноваги і підтримання належної платоспроможності у сучасних ринкових умовах демонструє спроможність підприємства адаптуватися до змін зовнішнього середовища і передумови нарощувати свій економічний потенціал.

Чинниками і факторами забезпечення фінансової стійкості сучасного підприємства як відкритої соціально-економічної системи є не тільки його внутрішній потенціал, спрямований на досягнення цілей економічного розвитку, а й зовнішні економічні умови, які значно впливають на продуктивну силу (ефективність) фінансово-економічного потенціалу будь-якого суб'єкта економіки.

Основними факторами успіху у забезпеченні ефективного управління фінансовим потенціалом є [6, с. 161-171]:

1. Удосконалення фінансового потенціалу за рахунок збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків (за рахунок збільшення виручки від реалізації; скорочення вихідних грошових потоків можна досягти за рахунок: зниження витрат, які відносяться на собівартість продукції та які покривають за рахунок прибутку).

2. Мобілізація внутрішніх резервів (проведення реструктуризації активів підприємства; сукупність заходів, пов'язаних зі зміною структури та складу активів балансу; перетворення в грошову форму наявних матеріальних та фінансових активів підприємства).

3. Врахування впливу конкуренції.

4. Необхідність оптимального розподілу й перерозподілу фінансових ресурсів.

5. Розробка й прийняття рішень по досягненню певного компромісу між вимогами прибутковості, надійності й ліквідності капіталу підприємств.

6. Регулювання структурних перетворень у фінансовому потенціалі.

7. Використання методів управлінського впливу на фінансові ресурси.

Висновки. Важливою складовою діяльності підприємства має бути ефективний стан фінансового потенціалу, оскільки він є підґрунтям створення й розвитку стійких конкурентних переваг підприємства на основі формування унікальних комбінацій ресурсів і високих компетенцій. Головним завданням управління фінансовим потенціалом підприємства є оптимізація фінансових потоків з метою максимального збільшення позитивного фінансового результату. Для цього підприємство повинне мати правильно складений фінансовий план своєї діяльності. Удосконалення фінансового потенціалу можливе шляхом підвищення результативності розміщення та використання ресурсів підприємства. При цьому забезпечується розвиток виробництва чи інших сфер діяльності на основі зростання прибутку й активів, при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності.

В результаті дослідження виявлено, що фінансовий потенціал виступає важливою складовою загального потенціалу підприємства, адже, саме ця його складова відображає стан та обсяг як власних (наявних), так і позичених (залучених) фінансових ресурсів, які необхідні для його нормального безперебійного функціонування, а також для формування конкурентних стратегій розвитку своєї діяльності в майбутньому. Він є критерієм, який визначає здатність підприємства до пристосування при змінах економічної кон'юнктури, адже, саме він відіграє вагомую роль у спроможності підприємства генерувати необхідний обсяг позитивних грошових потоків, бути інвестиційно привабливим, ліквідним та фінансово надійним.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Возняк Г. В. Фінансовий потенціал підприємств регіону: підходи до розуміння / Г. В. Возняк // Вісник Університету банківської справи Нац. банку України. – К. : УБС НБУ, 2010. – Вип. 2 (8). – С. 27-45.
2. Бикова В. Г., Методичні аспекти оцінювання фінансово-економічного потенціалу підприємств загальнодержавного значення // Прометей: регіональний збірник наукових праць з економіки. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2009. – С. 125.
3. Морщенок Т. С. Огляд підходів до визначення економічної сутності поняття «ефективність» / Т. С. Морщенок, О. М. Біляк // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – Вип. 8. – С. 82-89.
4. Касьянова Н. В. Потенціал підприємства: формування та використання. 2-ге вид. перероб. та доп. [текст] : підручник / Н. В. Касьянова, Д. В. Солоха, В. В. Морєва, О. В. Белякова, О. Б. Балакай – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 248 с.

5. Маслак О. І. Особливості оцінювання економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань / О. І. Маслак, О. О. Безручко // Вісник соціально-економічних досліджень. 2013. – Вип. 1. – С. 121-127.

6. Курінна О. В. Теоретичні аспекти управління фінансовим потенціалом підприємств / О. В. Курінна // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Економіка. – 2014. – Вип. 1. – С. 161-171.

REFERENCES:

1. Vozniak H. V. Finansovyi potentsial pidpriemstv rehionu: pidkhody do rozuminnia / H. V. Vozniak // Visnyk Universytetu bankivskoi spravy Nats. banku Ukrainy. – K. : UBS NBU, 2010. – Vyp. 2 (8). – S. 27-45.

2. Bykova V. H., Metodychni aspekty otsiniuvannia finansovo-ekonomichnoho potentsialu pidpriemstv zahalnodержавного значennia // Prometei: rehionalnyi zbirnyk naukovykh prats z ekonomiky. –

Donetsk: TOV «Yuho-Vostok, Ltd», 2009. – S. 125.

3. Morshcheniuk T. S. Ohliad pidkhodiv do vyznachennia ekonomichnoi sutnosti poniattia «efektyvnist» / T. S. Morshcheniuk, O. M. Biliak // Ekonomichniy visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii. – 2014. – Vyp. 8. – S. 82-89.

4. Kasianova N. V. Potentsial pidpriemstva: formuvannia ta vykorystannia. 2-he vyd. pererob. ta dop. [tekst] : pidruchnyk / N. V. Kasianova, D. V. Solokha, V. V. Morieva, O. V. Bieliakova, O. B. Balakai – K. : «Tsentri uchbovoi literatury», 2013. – 248 s.

5. Maslak O. I. Osoblyvosti otsiniuvannia ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva v umovakh tsyklichnykh kolyvan / O. I. Maslak, O. O. Bezruchko // Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen. 2013. – Vyp. 1. – S. 121-127.

6. Kurinna O. V. Teoretychni aspekty upravlinnia finansovym potentsialom pidpriemstv / O. V. Kurinna // Naukovyi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia. Seria: Ekonomika. – 2014. – Vyp. 1. – S. 161-171.